

Momenter til styrking av forvaltningsplanene etter vannforskriften.

Generelt om omfang og oppbygning av forvaltningsplanene.

Omfang.

I neste planleggingsfase skal vi arbeide med alle vannområdene i hver region. Det betyr nesten 10 ganger så mange vannområder. Da må vi alt nå forsøke å legge lista rett, slik at omfang og detaljeringsgrad i selve forvaltningsplanen ikke blir for omfattende.

Det blir viktig med virkelige oppsummeringer med et målrettet sammendrag tilpasset politisk nivå og allmennhet, i form av kart og tabeller i forvaltningsplanene. Detaljinformasjon bør kun brukes i utvalgte eksempler. Pedagogiske oppsummerende tabeller eller diagrammer er som regel mye mer tilgjengelig og interessant enn å forsøke å si det samme med en beskrivende tekst. Detaljinformasjonen får fremkomme i grunnlagsdokumentasjon for hvert vannområde, som kan være tilgjengelig på internett.

Oppbygning.

Nordland er en av flere vannregioner som har holdt seg nær opp til tema og rekkefølge som finnes i den norske planveilederen som igjen bygger på Vanddirektivets vedlegg VII. Samtidig har flere av vannregionene avveket vesentlig fra denne listen i sine høringsutkast. Det har gjort det ekstra krevende å lese de 9 planene på tvers for oss, og opplevelsen vil være tilsvarende for andre nasjonale myndigheter og organisasjoner som ønsker å gi respons på flere enn én av planene. Enkelte regioner har sagt at de arbeider med å harmonisere dette ved revisjon av dokumentet.

Vi vil oppfordre alle vannregioner til å vurdere hvordan de kan nærme seg denne formen bedre i samband med de endringene som skal gjøres etter høringen. Det vil være en fordel om det er lettere for departementene å se de 9 planene på tvers ved den sentrale godkjenningen, enn det har vært for oss nå.

I denne tilbakemeldingen kommenterer vi de ulike temaene i den rekkefølgen som følger av malen fra veilederen.

Form.

- Hvert kapittel kan med fordel starte med en kort ingress, som gir leseren en sammenfatning av hovedpunktene.
- Det er viktig å så langt som mulig henviser til referanser, kilder og linker, slik at informasjon og vurderinger som gis ikke bare blir stående som utsagn, men blir etterprøvbare for leseren.
- Vi tror det vil være viktig å bruke de mulighetene som ligger i Vann-Nett for å få ut oversiktlige og oppsummerende tabeller og diagrammer. Merk at Vann-nett oppdateres løpende, og det er derfor viktig at det står en referanse til hvilken dato man har hentet ut data.
- Alle kart bør ha med utvalgte stedsnavn som referansepunkter som gjør det lettere å plassere for folk som ikke er lokalkjente.

Hva skal høres.

Forvaltningsplanveilederen legger opp til at det kun er 2 dokumenter som skal på høring og som en ønsker høringssvar på:

- Selve forvaltningsplanene.
- Tiltaksprogrammet som eneste vedlegg.
- I tillegg kan evt. oppsummerende fellesdokumenter med Sverige eller Finland om grensekryssende vannområder være vedlegg (hvis de ikke inkluderes som eget kapittel i forvaltningsplanen).

Resterende dokumenter (tiltaksanalyser, samt mer detaljerte oversikt over overvåking, beskyttede områder, karakteriserings- og klassifiseringsresultater, temaplaner m.m.) skal ikke sendes på høring eller legges ut som om de var på høring. Slike dokumenter skal likevel finnes tilgjengelig for dem som ønsker det (for eksempel på vannregionens nettside), men bør da ligge på et underliggende nivå man må klikke videre til.

På vannregionenes hovedside for høringen på Vannportalen bør det derfor være følgende linker:

- Høringsbrev – link til dokumentet.
- Utakst til forvaltningsplan – link til dokumentet.
- Utakst til tiltaksprogram- link til dokumentet.
- Tilgjengelig underlagsinformasjon – link til underliggende nettside med liste over resterende dokumenter som IKKE er på høring, og linker til disse.

C. Sammendrag.

Kartbruk er veldig viktig for å visualisere vannregionen for leseren. Sammendraget bør derfor inneholde et oversiktskart over vannregionen, med synliggjøring av de utvalgte vannområdene i denne perioden. Vannregion Sør-Vest har Figur 1. som kan være et eksempel på dette.

Det er også viktig at sammendraget er et virkelig sammendrag. Det betyr svært komprimert beskrivelse av de viktigste momentene: miljøtilstand, miljømål, tiltaksprogram og overvåking. Sammendraget må skrives slik at det egner seg til å nå en målgruppe som omfatter politisk nivå og allmennhet.

Det er alltid krevende å summere store mengder viktig informasjon veldig kort, men vi synes for eksempel vannregion Vestlandet har en spennende tabell i sin oppsummering, som viser antall tiltak pr sektor pr vannområde. Denne gir leseren lyst til å lese videre for å se hva tiltakene går ut på i praksis.

I forbindelse med sammendraget kan det være viktig at vi også tar oss tid til en leserveiledning som forklarer:

- Hva vi har fått til, og hva vi ikke har fått til så langt.
- Hva vi har lært, som kan styrkes i neste periode.
- Viktige forbehold, for eksempel at man mange steder kun har arbeidet med kandidater til SMVF, og ikke med endelig utpekte SMVF.

D. Informasjon om Vannregionen (oversikt med kart), og organiseringen av arbeidet.

Her vil det også være en fordel med kart som viser oversikt over vannområdene. Bruken av kart + tabeller fra Vann-Nett som Vest-Viken har brukt i kapittel 3.2 synes vi er en god måte å løse dette på.

(Informasjon og medvirkning kommenteres under pkt. M nedenfor).

Det ser ut til at det er noe forvirring om framdriftsplanen videre. Her er den riktige kjøreplanen:

- Første planleggingsperiode (utvalgte vannområder): 1.1.2007 – 31.12.2009.
- Første planperiode (iverksettelse av plan i utvalgte vannområder): 1.1.2010 – 31.12.2015
- Andre planleggingsperiode (hele landet): 1.1.2010 – 31.12.2015
- Andre planperiode (iverksettelse av plan i hele landet): 1.1.2016 – 31.12.2021
- Etter dette rulleres planene videre hvert 6. år. Dvs. at tredje planperiode (iverksetting) starter 1.1.2022.

E. Karakterisering og klassifisering (miljøtilstand).

I dette kapittelet er det naturlig at man også trekker inn klassifisering av miljøtilstand i den grad man har arbeidet med det. Det vil da være viktig at man kort forklarer uinnvidde lesere om forskjellen på karakterisering (påvirkningsbasert risikovurdering) og klassifisering (overvåkingsbasert nåtilstand).

Så lenge klassifiseringsveilederen med nytt norsk klassifiseringssystem ennå ikke er godkjent på departementsnivå, vil det i denne første perioden likevel være mest naturlig at tiltakene planlegges på grunnlag av risikovurderingen i karakteriseringen, særlig der det mangler data for vannforekomstene.

Noen steder der vi vet at vi har vesentlige belastninger vil det være naturlig å foreslå miljøtiltak, men kanskje kombinert med fortsatt problemkartlegging for å kunne finstille nivå og varighet av tiltakene.

I den grad det er utført klassifisering, vil det være viktig å beskrive hvilke metoder, systemer og klassegrenser man har brukt i mangel av det nye. Er det brukt høringsutkast av veilederen, SFTs tidligere system (SFT:97), ekspertvurderinger eller andre metoder? Etterprøvbarehet er også her et viktig stikkord. Så snart det nye norske klassifiseringssystemet er ferdig, bør det tas i bruk og erstatte alle andre tilnæringer. (DN og SFT vil komme tilbake med nærmere oppdrag når klassifiseringssystemet foreligger).

I noen av forvaltningsplanene er bakterier brukt som kvalitetselement for å klassifisere vannforekomstene. Det er videre satt lokale miljømål med hensyn til bakteriologisk kvalitet. Vanddirektivet har ikke direkte krav om bakterier som kvalitetselement, men vi har likevel forståelse for at dette er et kvalitetselement man er opptatt av lokalt. Det bør tydeliggjøres i forvaltningsplanene at dette er klassifisering i forbindelse med lokalt satte miljømål, som ikke direkte følger av vanddirektivet.

Videre ser vi at i noen forvaltningsplaner er bare fosfor benyttet som kjemisk støtteparameter. Alle tilgjengelige overvåkingsdata skal benyttes for å klassifisere vannforekomstene, og der man ikke har biologiske data enda, må alle tilgjengelige kjemiske og fysiske data benyttes.

Beskrivelsen må være oppsummerende, og ikke for detaljert. Også her tror vi kart er viktig i forvaltningsplanen. For eksempel kart over hvert vannområde, der vannforekomstene har fått farge etter grad av risiko. Kartene som Vestlandet har brukt i figur 2.3 og 2.4, samt oppsummerende tabell 2.3 er et eksempel på en god og kompakt måte å fremstille dette.

Tabeller og diagram kan enkelt hentes fra Vann-Nett.

I følge direktivet bør man også si noe om hvilke vanntyper man har å gjøre med, men altså på en oppsummerende form.

Selv om karakteriseringa er gjort på vannforekomstnivå, må vi oppsummere og fremstille dette på vannområdenivå i forvaltningsplanen. (I neste runde har vi om lag 250 vannområder, mens det totalt er om lag 16.000 vannforekomster i Norge).

Planene burde inneholde en kort beskrivelse av prioriterte stoffer (miljøgifter) og hvilke miljøgifter som inngår i listen i vanddirektivet, se for eksempel slik Finnmark har gjort dette i

kapittel4, avsnitt ”kjemisk status”. Videre burde planene inneholde en beskrivelse av de miljøgiftene som utgjør et problem i de ulike vannområdene og, om mulig, beskrive kilder. Dersom problemet omfatter en miljøgift som ikke står på listen skal dette inkluderes, eks PCB. Overvåking av miljøgifter skal utføres på de prioriterte stoffene som slippes/lekker ut i vannforekomstene. Planene burde derfor inneholde en slik oversikt, basert på databasen Forurensning. Dersom det kan dokumenteres at miljøgiftsbidraget er grunnet langtransport burde det også synliggjøres i forvaltningsplanene.

F. Vesentlige belastninger.

Her er ”vesentlig” et nøkkelord. Dvs. at vi ikke skal ta med alle belastninger, men kun de som dominerer eller har mest å si. For eksempel kan man på grunnlag av karakteriseringa velge ut og omtale de 5-6 viktigste belastningene i regionen ift areal og grad av belastning (bruk Vann-Nett).

Høringsparter som har fulgt prosessen vil forvente at det går en rød tråd fra dokumentet ”vesentlige spørsmål” (som er hørt tidligere), til dette kapittelet – slik at man kjenner igjen tema. Det kan derfor være lurt å ta fram ”vesentlige spørsmål”-dokumentet på nytt, og viser til det på tema hvor det er hensiktsmessig.

Et konkret eksempel med bilde for hver av de vesentligste belastningene vil gjøre dette kapittelet mer interessant for leseren. Vannregion Vestlandet har en del bilder av påvirkninger/inngrep som trolig når lokalpolitikere og allmennhet betydelig bedre enn en omfattende tekstlig beskrivelse.

Kapittelet bør starte med en kort ingress som lister opp de 5-6 viktigste belastningene. Avslutningsvis kan man for eksempel ha en tabell som lister opp de andre belastningene/påvirkningene i rekkefølge etter areal og grad, men uten mer detaljert omtale.

G. Beskyttede områder.

Her bør det være en oppsummerende tabell, samt en kartframstilling. Tabell 8 i forvaltningsplan for Vannregion Glomma kan være et eksempel på tabell, og kartene Vestlandet har på side 38-39 er eksempler på oversiktskart. Områder som bare er foreslått vernet skal ikke med, men tas inn ved framtidig revisjon av forvaltningsplan når vern er avklart.

Det er viktig at kapittelet sier noe om hvorfor denne listen skal med, nemlig direktivets forutsetning om at miljømålene som følger av vanndirektivet aldri skal før til lavere beskyttelse/vern enn det nasjonale, regionale eller lokale vedtak har lagt opp til. Poenget med listen er altså at man i gjennomføringen av vanndirektivet skal huske på at disse områdene har en særskilt beskyttelse, og dermed kan ha høyere ambisjoner eller andre miljømål ut over det som følger systematisk fra klassifiseringssystemet.

Dersom det er mulig, bør man si noe om de tilfellene der verneformålet vil påvirke de endelige miljømålene ift det som følger av vanndirektivets tilstandsklassifisering. Dvs. om det er kartlagt verneformål som medfører en høyere beskyttelse enn det som følger av direktivet, og dermed forutsetter mer ambisiøse eller ekstra miljømål.

H. Overvåking.

I mange forvaltningsplaner var det svært begrenset omtale av overvåking. I overvåkningskapittelet i forvaltningsplanen forventer vi å finne oversiktskart som viser pågående og planlagte overvåkingsstasjoner. Direktivet forutsetter at kartene skal vise lokalisering av stasjonene fordelt på overflatevann, grunnvann og beskyttede områder.

Videre skal det indikeres type overvåking (for eksempel gjennom ulike symboler på stasjonen som vises på kartet), og en presentasjon av resultatene (tabell eller diagram) knyttet til kartet. Vest-Viken vannregion har i kapittel 6.2.2, figur 15 et godt eksempel i form av oversiktskart over Numedalslågen og en tabell med resultater.

Vanndirektivet har tatt inn ”påvirker betaler” som et grunnleggende prinsipp. Dette kapittelet bør derfor også si noe om kostnadene ved overvåking, gjerne i tabellform fordelt på pågående og planlagt overvåking, samt at kostnadene bør fordeles pr. sektor. Hvis det ikke kan settes opp anslåtte beløp fordelt på sektorene, kan det likevel settes opp en liste over de sektorer en mener bør delta, eventuelt rangert etter viktighet.

For å gi en god sammenstilling av vannmiljøovervåking bør pågående overvåking innenfor vannregionen oppsummeres. Her er vil det være naturlig at også pågående hydrologisk overvåking i regi av NVE framstilles kort.

Ny overvåking vil i all hovedsak i denne omgang være enten problemkartlegging eller overvåking av iverksatte tiltak. Også tema der det er åpenbare avklaringsbehov kan vurderes som aktuelle, for å styrke beslutningsgrunnlaget.

I. Miljømål.

Listen over miljømål bør også være oppsummerende, gjerne på vannregionnivå, og i alle fall til vannområdenivå. I vårt naboland har vattendistrikt Norra Östersjön presentert en måte å oppsummere miljømålene i regionen i tabellform på i sitt høringsutkast til forvaltningsplan, side 114 (tabell 25).

Kun vannforekomster med spesielle utfordringer bør nevnes separat. Detaljerte miljømål bør stå i tiltaksprogrammet, og ikke i oppsummeringen her.

Det bør skilles tydelig mellom miljømål for god økologisk tilstand, kjemiske miljøkvalitetsstandarder for prioriterte stoffer, øvrige miljømål (for eksempel strengere miljømål i beskyttede områder, bakterier m.m.) og eventuelle brukermål man har omsatt dette til.

Miljømålene vi bruker må være realistiske og spesifikke i forhold til de ulike vanntypene. Miljømålene som følger av klassifiseringen er god økologisk tilstand (evt. godt økologisk potensiale for SMVF) - dvs. kun akseptable avvik fra naturtilstanden. Generelle formuleringer om at drikkevannskvalitet og badevannskvalitet skal oppnås for alle vannforekomster er ikke forenelig med det faktum at mange av våre vanntyper (for eksempel de svært humusrike) i sin naturtilstand aldri vil være i nærheten av drikkevanns- eller badevannskvalitet.

Forslagene til unntak fra miljømålene må oppsummeres i en tabell, der vannforekomst, unntak, begrunnelse for unntak og tidsplan for iverksettelse av tiltak er viktige kolonner. Særlig ved unntak i form av tidsutsettelse er den viktig med en tidsplan – det er jo slik at selv om det er nødvendig med unntak for noen tiltak, så skal de andre tiltakene som er gjennomførbare i planperioden faktisk gjennomføres. Direktivet ber derfor om at man for hvert unntak setter opp en liste og tidsplan for slike tiltak, og en kort vurdering av konsekvenser/ulempen av utsatt miljøforbedring

For Sterkt Modifiserte Vannforekomster (SMVF) er det viktig å være tydelige på at ikke alle samfunnsnyttige fysiske inngrep automatisk gir SMVF. Alle kandidater til SMVF skal gjennomgå en vurdering om de allerede har god økologisk tilstand eller vil no det gjennom tiltak som ikke vesentlig går ut over den samfunnsnyttige bruken. For alle VFER som er endelig avklart som SMVF så skal miljømålet settes opp i form av GØP (godt økologisk potensiale), som beskriver den beste miljøtilstand man kan få uten å flytte eller vesentlig svekke den samfunnsnyttige bruken. GØP skal omtales som økologiske mål, fortrinnsvis biologiske, ift bærekraftig vannbruk. Dersom miljømålet ikke kan nå innen 2015 skal det angis en tidsplan for når en kan vente å nå miljømålet og en begrunnelse for tidsutsettelsen.

J. Økonomisk analyse.

Dette er et tema vi har jobbet lite med i Norge til nå. Standardoppsettet for hele landet er brukt av de fleste, men vi vil rose dem som i tillegg har skrevet noe spesifikt om de viktigste formene for vannbruk i sin region. Dette kan også suppleres med eventuelle eksisterende prognoser for befolkningsvekst, næringsutvikling m.m. for regionen eller mer lokalt i vannområdene.

Dette tema er et eksempel på noe og hva vi ikke har fått til bra så langt, og som kan styrkes i neste periode. Det samme gjelder for øvrig mange andre europeiske land. Likevel kan man få en del nyttige ideer til hva kan omtales på dette temaet fra andre lands planer, eksempelvis fra de svenske forvaltningsplanene.

K. Tiltaksprogrammet (oppsummering).

Kapittelet om tiltaksprogrammet i forvaltningsplanen skal være en oppsummering. Det betyr at på den ene siden skal man ikke gjengi hele det detaljerte tiltaksprogrammet, og på den andre siden skal man heller ikke hoppe over tiltakene ved bare å vise til vedlagt tiltaksprogram. Her må det gjøres en jobb med en faktisk oppsummering, fortrinnsvis i tabellform. Tabellen med oppsummering av tiltaksprogrammet bør også si noe om ansvar og anslag på kostnader.

Det vi trenger her er et reelt sammendrag (dvs. aggregert pr sektor, vannområde e.l.) av de faktisk foreslåtte tiltakene, med prioritering, type tiltak, hensikt/effekt av tiltaket, antall vannforekomster der tiltaket er aktuelt, ansvarlig sektor og anslått kostnad (for SMVF: tap av samfunnsnytte i GWh). Se mer om dette i dokumentet med tilbakemeldinger på utkastene til tiltaksprogrammer.

Det skal være en oppsummering på vannregion nivå, og da er det ikke rom for omfattende beskrivelse av de enkelte tiltak på vannforekomstnivå.

Vest-Viken har satt opp noen oversiktige tabeller (tabell 4 og 5) over samlede kostnader fordelt på type tiltak og vannområde. Utfyllende informasjon om ansvarlige myndigheter og oppsummering av antall vannforekomster der tiltaket er aktuelt vil gjøre slike tabeller enda bedre.

Vi tror at et godt skrevet kapittel med oppsummering av tiltaksprogrammet i forvaltningsplanen også vil egne seg som innledende sammendrag i selve tiltaksprogrammet.

L. Temaplaner.

Her er det under- og sideordnede planer i vannregionen man ønsker en liste over: Direktivet er tydelig på at det her spør etter MER DETALJERTE planer for mer avgrensede delområder, sektorer, saksområder, vanntyper m.m.

Typiske planer som skal med er: kommunale småkraftplaner, flerbruks- og vannbruksplaner, kystzoneplaner, relevante beredskaps- og sikringsplaner, planer for større utbygginger (havner, vannkraftanlegg, nye områder for oppdrett m.m.), forvaltningsplaner for verneområder, forvaltningsplaner i tråd med RPR-verna vassdrag, lokale VA-planer, relevante kommunale arealplaner, klima- og flomplaner m.m. Kun svært vesentlige lokale reguleringsplaner bør tas med i denne listen.

For vannregioner som har grensekryssende vannområder vil de svenske eller finske høringsdokumentene være relevante å ta med i denne listen. Disse kan med fordel settes opp i en tabell, der man også i en kolonne må gi en kort oppsummering av innhold som er relevant i denne sammenhengen. Videre bør tabellen oppgi hvor man finner temaplanen (dokumentnummer, web-link eller lignende).

Hensikten med dette kapittelet har altså vært å få fram kobling mot relevante regionale og lokale planer, og det er ikke nødvendig med en gjennomgang av overordnede nasjonale styringsdokumenter (samla plan for vassdrag, verneplan for vassdrag, internasjonale avtaler og konvensjoner m.m.) Disse kan evt. nevnes i en ren oppstilling avslutningsvis.

Når man viser til hvor dokumentene kan finnes, er det ikke nok å oppgi "Vannportalen" eller andre generelle nettadresser. Man må angi linker som bringer leseren helt fram til det aktuelle dokumentet.

M. Informasjon og medvirkning.

I dette kapittelet bør vanndirektivets, vannforskriftens og PBLs krav til medvirkning kun beskrives meget kort innledningsvis.

Dette kapittelet skal være en logg over de reelle informasjons- og medvirkningstiltak som er gjennomført (eller planlagt gjennomført):

- Når ble ulike høringsdokumenter sendt på høring, og med hvilken frist?
- Hvor mange uttalleter kom inn, og hvilke endringer ble gjort?
- Når ble det avholdt folke- eller høringsmøter, og hvor mange møtte?
- Når ble det avertert eller informert i media?
- Etc.

Line Fjellvær har tidligere sendt dere forslag til en logg for å holde oversikt over tiltak for informasjon og medvirkning, med forslag til "Plan og journal over informasjons og høringstiltak".

Før oversendelse av endelig dokument til FK i august, må innkomne uttalelser fra den høringen som pågår nå oppsummeres, og man må beskrive de endringer som gjøres fra høringsdokument til endelig utgave.

N. Liste over ansvarlige myndigheter.

De fleste har laget en slik liste, men ikke alle har oppfylt de krav som veilederen og direktivet stiller. Her tror vi det vil være enklest å sette opp en tabell med de følgende kolonnene:

- Navn på ansvarlig myndighet.
- Adresse, telefon, e-post, kontaktperson.
- Ansvarsområde (ref. bl.a. ansvarsfordelingen i tiltaksprogrammet).

En liste bør minimum omfatte alle myndigheter som har deltatt i Vannregionutvalget, og/eller er nevnt som ansvarlig for tiltak i tiltaksprogrammet.

O. Liste over tilgjengelig bakgrunnsinformasjon.

Her er tanken at man skal liste opp alle dokumenter som er relevante, og som har hatt betydning for de vurderinger av miljøtilstand, miljømål og tiltak som er foreslått.

Listen må også angi hvor man finner dokumentene. Når man viser til hvor dokumentene kan finnes, er det ikke nok å oppgi "Vannportalen" eller andre generelle nettadresser. Man må angi linker som bringer leseren helt fram til det aktuelle dokumentet.

Det er ikke meningen å gjenta listen over relevante temaplaner her.

P. Klimaendringer.

Det vi kan få til her i denne omgang er å beskrive et klimascenario for vannregionen og vannområdene på overordnet nivå: endringer i temperatur og nedbør, samt hva slags konsekvenser det kan føre til. Kart vil være en stor pedagogisk fordel. For eksempel Nordland vannregion har fått til dette bra ut ifra de forutsetninger vi har hatt i denne perioden.

I framtidige tiltaksprogrammer vil en i tillegg måtte legge opp til en nærmere vurdering av hvordan de foreslåtte tiltak står seg ved et sannsynlig klimascenario, og om dette medfører behov for justerte eller andre tiltak.

Q. Grensekryssende vannområder.

Etter at Stortinget godkjente at vanndirektivet tas inn i EØS-avtalen, skal Norge samarbeide med naboland om gjennomføringen tilsvarende som om vi var et EU-medlemsland. For grensekryssende vannområder forutsetter direktivet en ”sømløs” forvaltning på tvers av grensen.

Denne delen bør si noe om:

- Hvordan samarbeidet med nabolandet har foregått (møter, deltakelse i respektive VRU etc.)
- Hvor lang man har kommet i retning av enighet om karakteriseringen og klassifiseringen av vannområdet.
- Hvor langt man har kommet i samordning av overvåkingsprogram, slik at disse blir gjensidig supplerende og til sammen kostnadseffektive.
- Hvor lang man har kommet ift enighet om vesentlige spørsmål og overordnede miljømål i vannområdet.
- Om man har utarbeidet en felles oversikt over mulige miljøtiltak i vannområdet.
- Om man har utarbeidet noen felles redegjørelse for forholdet til andre politikkområder som flom og klima i vannområdet.

Merk at til tross for at samordningen med nabolandet skal være ”sømløs”, stanser all myndighetsutøvelse ved grensen. Tiltaksprogrammene er derfor nasjonale, og basert på det enkelte lands lovgivning og virkemiddel. Hvert land skal ta ansvar for praktisk arbeid og oppfølging i sin del av den internasjonale vannregionen (overvåking, tiltaksgjennomføring og lignende).

Vedlegg: Foreslått mal for oppbygning.

Det er viktigste med forvaltningsplanen er at alt innhold er med, og at det er fremstilt på en ryddig, pedagogisk og tilgjengelig måte.

I Vanddirektivets vedlegg VII finnes likevel en liste som kan fungere som en mal for hva forvaltningsplanen skal inneholde. I den norske forvaltningsplanveilederen kapittel 9.4 er det tilsvarende gitt opplisting av innholdsfortegnelse, som følger punkt for punkt oppsettet fra vedlegg VII i direktivet.

Veilederen foreslår at man innledningsvis har:

- A. Forord
- B. Innholdsfortegnelse
- C. Sammendrag
- D. Informasjon om Vannregionen (oversikt med kart), og organiseringen av arbeidet.

Deretter følger rekkefølgen fra direktivets vedlegg VII:

- E. Karakterisering og klassifisering.
- F. Vesentlige belastninger.
- G. Beskyttede områder.
- H. Overvåking.
- I. Miljømål.
- J. Økonomisk analyse.
- K. Tiltaksprogrammet (sammendrag).
- L. Temaplaner.
- M. Informasjon og medvirkning.
- N. Liste over ansvarlige myndigheter.
- O. Liste over tilgjengelig bakgrunnsinformasjon.

I tillegg er et nytt tema kommet til i det europeiske arbeidet og i veilederen:

- P. Klimaendringer.

De vannregionene som deler grensekryssende vannområder med naboland, bør også ha et kapittel eller et vedlegg som sier noe om dette

- Q. Grensekryssende vannområder

Vi vil oppfordre alle vannregioner til å vurdere hvordan de kan nærme seg denne formen bedre i samband med de endringene som skal gjøres etter høringen. Det vil være en fordel om det er lettere for departementene å se de 9 planene på tvers ved den sentrale godkjenningen, enn det har vært for oss nå.